

В. Шекспір «Гамлет»

“Гамлет” є не тільки найбільш особистою, але також найбільш філософічною драмою Шекспіра. Герой трагедії — мислитель, а події трагедії спонукають його думку до розбирання найважливіших, найтяжчих питань про ціль існування, про вартість життя, про природу етичних понять і соціального ладу.

І. Франко

... велич і неповторність творчості знаменитого драматурга знайшли своє втілення саме в трагедії «Гамлет». Дійсно, в «Гамлеті» Шекспір піднявся на вершину своєї творчості. Більш проникливим став його погляд, і він, як і його герої, побачив, що світ зовсім не такий, яким уявлявся йому в роки молодості. Найболючіші проблеми свого часу автор порушив у цій п'єсі.

М.Ю. Лермонтов

Франсуа де Бельфоре

На самому початку XVI ст. Вільям Шекспір розпочав роботу над новою п'єсою — трагедією про Гамлета, принца Данського. Давня легенда про принца, який вдає із себе божевільного, аби приховати свій план помсти за вбивство батька, була наведена в історичній хроніці данця Саксона Грамматика. Цю легенду переказав французький письменник XVI ст. Бельфоре, ввівши її в свій збірник «Трагічні історії».

Сюжет привернув увагу англійського драматурга Томаса Кіда, автора відомої «Іспанської трагедії». Текст його п'єси про Гамлета не дійшов до нас.

The Spanish Tragedie: OR, Hieronimo is mad againe.

Containing the lamentable end of *Don Horatio*, and
Belimperia; with the pittifull death of *Hieronimo*.

Newly corrected, amended, and enlarged with new
Additions of the *Painters* part, and others, as
it hath of late been diuers times acted.

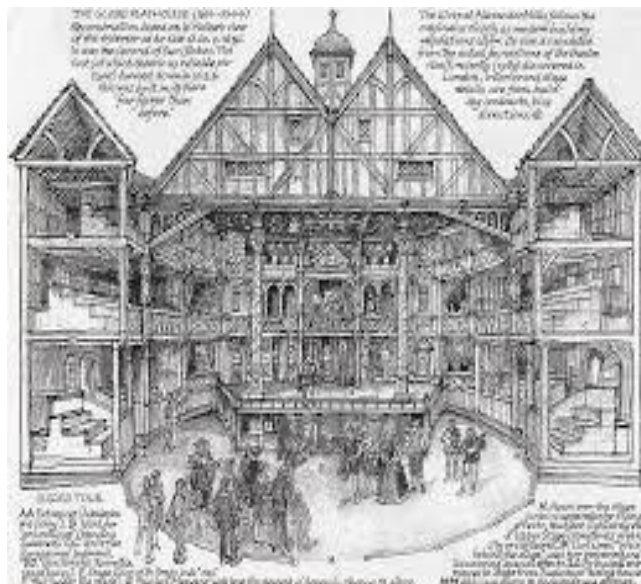

LONDON,
Printed by W. White, for I. White and T. Langley,
and are to be sold at their Shop ouer againſt the
Sarazens head without New-gate. 1615.

У трагедії Шекспіра мова йде про владу і тиранію, про велич і нищість людини, про обов'язок і честь, про вірність і помсту, порушено питання моралі та мистецтва.

Шекспір наповнив знайомий глядачам сюжет гострим актуальним змістом, і «трагедія помсти» під його пером набула гострого соціального звучання.

Перша постановка трагедії Шекспіра про Гамлета відбулася **1601 року**, на сцені дерев'яного театру «Глобус».

Назва: "Гамлет"

Автор: В. Шекспір

Літературний рід: драма

Жанр: філософська трагедія

Доба: епоха Відродження

Основа сюжету: легенда про ютландського (датського) принца Гамлета.

Місце дії: Данія, Ельсінор

Головні герої (дійові особи): Клавдій (король Данії), Гамлет (син покійного й небіж нинішнього короля), Полоній (головний королівський радник), Гораціо (друг Гамлета), Лаерт (син Полонія), Гертруда (королева Данії, мати Гамлета), Офелія (донька Полонія), Привид батька Гамлета.

Словник літературознавчих термінів

Трагедія — це драматичний твір, що втілює непримиренний конфлікт між героями і закінчується смертю одного або декількох героїв.

Проблематика — це коло питань, які поставлені автором у творі і потребують свого розв'язання.

Основні мотиви:

- мотив божевілля;
- мотив зволікання дії;
- мотив смерті;
- мотив заміни;
- мотив "гнилі";
- мотив помсти;
- мотив тлінності буття

Проблематика:

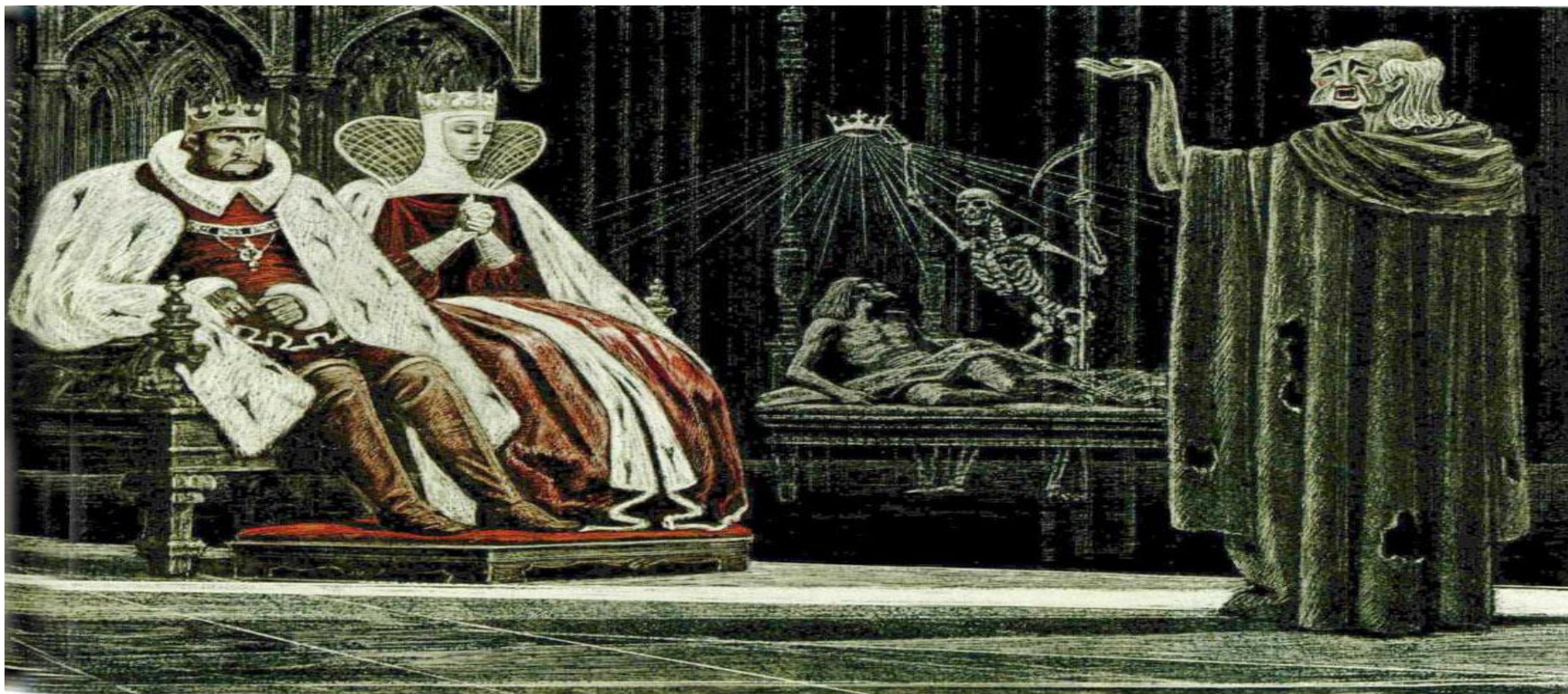
- життя та смерть;
- добро і зло;
- боротьба та бездіяльність;
- любов та зрада;
- влада та тиранія;
- велич і нищість людини;
- обов'язок і честь

Художні засоби у драмі „Гамлет” Шекспіра

1. Велика частина тексту написана білими віршами, але в деяких сценах персонажі говорять прозою.
2. Усі прозаїчні діалоги мають комічну тональність.
3. Віршована мова переважає в "Гамлеті".
4. Використав не одну дію, а дві: дію зовнішню та дію внутрішню.

Дія починається в **Ельсінорі**, замку данських королів. Нічна варта повідомляє Горацію, товаришу Гамлета, про появу Привида. Це привид покійного батька Гамлета, який "мертвий в годину ночі" розповідає синові, що він помер не своєю смертю, як вважають всі, а був убитий своїм братом **Клавдієм**, що зайняв престол і вступили в шлюб з матір'ю Гамлета, королевою Гертрудою. (5.35)

Привид вимагає від Гамлета помсти, лише не чинити нічого злого королеві. Принцу треба спочатку переконатися в сказаному: раптом привид - посланець пекла? Щоб виграти час і не виявити себе, Гамлет прикидається **божевільним**; недовірливий Клавдій домовляється зі своїм радником Полонієм використати його доньку **Офелію**, в яку закоханий Гамлет, щоб перевірити, чи насправді Гамлет втратив глузд. Для тієї ж мети в Ельсінор викликані старі приятелі Гамлета, **Розенкранц і Гільденстерн**, які охоче погоджуються допомогти королю.(35.43) Рівно в середині п'єси розігрується знаменита "Мишоловка": До міста якраз приїхали мандрівні актори, Гамлет любив їх вистави, особливо про Пріама, царя Трої. Гамлет попросив акторів зіграти цю виставу перед королем та королевою, бо там є епізод, де Луціан, близький родич графа, вбиває його і одружується з його дружиною. (58.26)

Принца цікавила реакція короля на цю сцену, щоб зрозуміти, чи винен він у смерті брата. Під час вистави Гамлет помітив, як змінилося обличчя Клавдія, коли Луціан вбив графа. Король з королевою після цієї сцени покинули зал. Гамлет зрозумів, що король винен.

Гертруда запрошує до себе сина й хоче поговорити про його поведінку, особливо його коментування вистави. Разом з тим вона хоче взнати причину божевілля. Гамлет, йдучи до матері в покої, бачив Клавдія, що молився, міг його вбити, але вирішив, що ще не час. **Полоній** ховається за порт'єрами в кімнаті королеви, щоб підслухати розмову матері з сином.

Гертруда говорить, що її та батька (тобто Клавдія) турбує поведінка Гамлета. Принц обурюється, що вона вбивцю називає батьком і починає грубити. Гамлет вирішує поговорити з матір'ю відверто. Королева обурилася, що син говорить таким тоном з нею, і вирішила покликати короля. Гамлет хапає її за руку, щоб не йшла. Королева злякалася, думала, що він справді божевільний, і скрикнула. Із-за порт'єри почувся крик: «Допоможіть королеві!». Гамлет думає, що то король, і протикає порт'єру мечем.

Він вбиває Полонія, який підслуховував його розмову з матір'ю, впевнений, що за килимами в її спальні ховається Клавдій. Відчуваючи небезпеку Клавдій відсилає Гамлета в Англію, де його повинен стратити англійський король, але на борту корабля Гамлету вдається підмінити лист, і замість нього страчені Розенкранц і Гільденстерн, які супроводжували його. Незабаром на корабель напали пірати. Данський корабель втікає, а Гамлет лишається в полоні у піратів.

Розенкранц і Гільденстерн

Довідавшись, хто він, пірати висадили принца в найближчому данському порту, сподіваючись, що він добре віддячить. Незабаром Гамлет був у палаці. Вдома він дізнається, що Офелія збожеволіла. Коли вона розвішувала на гілках свої віночки, одна гілка відламалася й дівчина впала в швидкий потік. Лаерт, брат Офелії, хоче помститися Гамлетові за батька й сестру. Це все використовує у своїх цілях Клавдій. Він пропонує отруїти кінець шпаги. Лаерт погоджується.

Під час цього поєдинку Гертруда помирає, випивши призначений для Гамлета келих з отруєним вином; вбиті Клавдій і Лаерт, вмирає Гамлет, і в Ельсінор входять війська норвезького королевича Фортінбраса.

Трагедія «Гамлет» — одне із найгеніальніших творінь Шекспіра. Під алегоричним образом середньовічної Данії мається на увазі Англія XVI століття, коли *буржуазні стосунки*, що йшли на зміну феодальним, *руйнували старі поняття честі, справедливості, обов'язку*. Гуманісти, які виступали проти феодального гноблення особистості і вірили в можливість її звільнення від будь-якого пригнічення, переконувались тепер, що *і буржуазний устрій не несе бажаної волі, породжує корисливість, лицемірство, брехню*. Драматургія автора кличе не тільки до боротьби, але й до *відбору людських ідеалів*, знищення всього, що заважає людям у їхніх справах і взаєминах. Шекспір ставить глибокі і значущі питання життя людини і дає на них серйозні і мудрі відповіді.

Принц Гамлет благородний, розумний, чесний, правдивий. Він кохався в науках, цінував мистецтво, любив театр, захоплювався фехтуванням. Бесіда з акторами свідчить про його чудовий смак і поетичний дар. Особливою властивістю Гамлета була здатність аналізувати життєві явища й робити філософські узагальнення та висновки. Гамлету-гуманісту здавалось, що на людину в цьому світі чекає багато світлого і прекрасного, тому що сама вона - кращий, довершений витвір природи: «Краса всесвіту! Вінець всього живого»

Геніальність Шекспіра виявилася в тому, що використавши історію вбивства Данського короля своїм братом, драматург із досить пересічної події минулих століть зміг розвинути приголомшливу за своїм **філософсько-естетичним змістом драму**, а з простого героя-месника — трагічну особистість, яка бентежить душі мільйонів глядачів і читачів. Шекспір створив найбільш глибокий і багатогранний характер у всій світовій літературі, який за своїми силою й повнотою можна порівняти лише з Дон Кіхотом і Едіпом.

Місце поховання Шекспіра довгі роки викликало дискусії серед археологів та істориків, адже воно замале для того, аби вмістити тіло дорослого чоловіка. Могилу не наважувались відкрити, і не останньою причиною була епітафія на надгробку:

*О добрий друже, в ім'я Боже
Останків цих ти не тривож.
Сон не поруш кісток моїх,
Прокляття тим, хто рушить їх.*

GOOD FREND FOR IESVS SAKE FORBEARE,
TO DIGG THE DVST ENCLOSED HEARE.
BLESE BE Y MAN Y SPARES THES STONES,
AND CVRST BE HE Y MOVES MY BONES.

